

**Opinia do ustawy o zmianie ustawy – Kodeks cywilny oraz niektórych innych ustaw
(druk nr 111)**

I. Cel i przedmiot ustawy

Celem ustawy jest uregulowanie w Kodeksie cywilnym dwóch zagadnień: statusu prawnego urzędzeń przesyłowych i związanej z nim nowej instytucji służebności przesyłu oraz możliwości przyznania najbliższym członkom rodziny zadośćuczynienia pieniężnego za śmierć osoby bliskiej. Zmiany w Kodeksie postępowania cywilnego oraz w ustawie o księgach wieczystych i hipotece mają charakter konsekwencji przyjętych rozwiązań.

Nowa treść art. 49 Kodeksu cywilnego ma na celu jednoznacznie określić status prawny urzędzeń przesyłowych przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiedniego wynagrodzenia osobom, które poniosły koszty budowy urzędzeń. Status tych urzędzeń powinien być określony w umowie pomiędzy przedsiębiorcą a właścicielem nieruchomości. W przypadku gdyby przedsiębiorca odmawiał zawarcia umowy, osobie, która poniosła koszty budowy urzędzeń, przysługuje roszczenie o ich nabycie przez przedsiębiorcę. W sytuacji gdy to właściciel nieruchomości odmawia zawarcia umowy, z żądaniem przeniesienia własności urzędzeń może wystąpić także przedsiębiorca.

Z tym zagadnieniem związane jest także ustanowienie nowej instytucji – służebności przesyłu jako jednego z dopuszczalnych tytułów prawnych umożliwiających przedsiębiorcy korzystanie z urzędzeń przesyłowych posadowionych na cudzej nieruchomości. Ponieważ zastosowanie przepisów dotyczących służebności gruntowej, ze względu na dyspozycję art. 285 §2 Kc (służebność ma zwiększyć użyteczność nieruchomości władnącej) nie jest możliwe, zaproponowano dodanie instytucji służebności przesyłu. Służebność będzie ustanawiana w drodze umownej. W przypadku odmowy zawarcia umowy, przedsiębiorca

może zażądać jej ustanowienia przez sąd. Służebność przesyłu przechodzi na nabywcę przedsiębiorstwa lub nabywcę urzędzeń przesyłowych.

Drugie zagadnienie, którego dotyczy nowelizacja Kodeksu cywilnego polega na dodaniu do art. 446, regulującego roszczenia osób bliskich tzw. poszkodowanych pośrednio wskutek śmierci samego poszkodowanego, przepisu § 4 dającego podstawę do przyznania najbliższym członkom rodziny zadośćuczynienia pieniężnego za śmierć osoby bliskiej.

Ponieważ odszkodowanie przewidziane w art. 446 § 3 obejmuje jedynie szkodę majątkową nie jest możliwe zasądzenie zadośćuczynienia szkody niemajątkowej. Zaproponowany przepis umożliwi przyznanie zadośćuczynienia obok odszkodowania.

II. Przebieg prac legislacyjnych

Ustawa powstała na podstawie projektu rządowego. W trakcie procesu legislacyjnego dodano przepis umożliwiający żądanie przez właściciela nieruchomości wynagrodzenia w zamian za ustanowienie służebności przesyłu. Ponadto rozszerzono zakres nowelizacji o przepis art. 1000 Kodeksu postępowania cywilnego oraz ustawę o księgach wieczystych i hipotece.

III. Uwagi

Ustawa nie wzbudza zastrzeżeń legislacyjnych z wyjątkiem:

1. W przepisie dotyczącym sytuacji po wygaśnięciu służebności, w zdaniu drugim, nakazującym przedsiębiorcy naprawienie szkody wynikłej z faktu, iż nie może on wykonać obowiązku usunięcia urzędzeń, ustawodawca na określenie okoliczności, w której ma to miejsce, użył sformułowania "jeżeli byłoby to [usunięcie urzędzeń] nadmiernie uciążliwe". Wydaje się, że w sytuacjach podobnych, ustawa powinna posługiwać się identycznymi sformułowaniami. W kodeksie cywilnym ustawodawca posługuje się pojęciem "nadmiernych trudności" (art. 193 oraz art. 363), podobnie w ustawie o gospodarce nieruchomościami (art. 124 ust. 4). Mimo, iż te pojęcia są synonimami, użycie odmiennych sformułowań może wywołać wątpliwości co do intencji ustawodawcy.

2. Ponieważ dokonano nowelizacji art. 1000 Kodeksu postępowania cywilnego wymienającego utrzymane w mocy obciążenia nieruchomości nabytych w wyniku egzekucji wydaje się, że należałoby dokonać analogicznej zmiany, stanowiącej konsekwencję przyjętej przez Sejm regulacji, w art. 313 ust. 3 ustawy z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze. Podobnie jak to mam miejsce w przy sprzedaży egzekucyjnej, sprzedaż

nieruchomości w postępowaniu upadłościowym powoduje wygaśnięcie praw oraz praw i roszczeń osobistych. Wspomniany ust. 3 stanowi wyjątek od tej zasady i *expressis verbis* wymienia prawa pozostające w mocy: służebność drogi koniecznej, służebność ustanowiona w związku z przekroczeniem granicy przy wznoszeniu budowli lub innego urządzenia, użytkowanie oraz prawa dożywotnika. Wydaje się, że wygaśnięcie służebności przesyłu stałoby w sprzeczności z funkcją gospodarczą tego prawa. Ewentualna poprawka mogłaby otrzymać brzmienie:

- dodaje się art. 3a w brzmieniu:

"Art. 3a. W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe i naprawcze (Dz. U. Nr 60, poz. 535, z późn. zm.) w art. 313 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

"3. Służebność drogi koniecznej, służebność przesyłu oraz służebność ustanowiona w związku z przekroczeniem granicy przy wznoszeniu budowli lub innego urządzenia, użytkowanie oraz prawa dożywotnika pozostają w mocy."."

Adam Niemczewski

wicedyrektor